Ч. 344 (13.543). Львів, пятниця 29. грудня 1933. Pocztowa oplata kapiacono ryczaltem. Рік LIV.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

| | |
|---|---|
| Місячно | 5·00 зол. |
| Чвертьрічно | 15·00 „ |
| Піврічно | 30·00 „ |
| Річно | 60·00 „ |

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

## Новий політичний процес в У. С. Р. Р.

### КОССАК І БУКШОВАНИЙ ПЕРЕД БІЛЬШОВИЦЬКИМ СУДОМ

З певного джерела довідуємося, що в скорому часі відбудеться в Харкові великий політичний процес проти українських комуністичних діячів. На лаві обвинувачених засядуть між іншими: **Вікул** (передвоєнний соціялдемократичний діяч), **Озерський** (бувший керманич т. зв. головнауки у народньому комісаріяті освіти УСРР), **Осип Букшований** (про якого була вістка, що його розстріляли в ДПУ), **Березинський** (галичанин), **д-р М. Лозинський** (галичанин, б. член Ред. „Діла“), **Гр. Коссак** (галичанин, б. командант УСС) і накінець **Бей Федір** (галичанин). Всі вони увязнені харківським ДПУ.

Крім того інформують нас, що у часі пожежі в московській тюрмі ДПУ на Лубянці згоріли: **Турянський** (б. член опозиції КПЗУ), **Саврич Карло** (б. провідник опозиції КПЗУ, про якого була вістка, що він наложив руку на себе) і **Орський** (теж галичанин).

## Арештування б. посла Бориса Козубського.

Після проголошення засуджуючого присуду у голосному кремінецькому процесі т. зв. „Юнака“, коли виводили засуджених з судового будинку, впали з гурту, що стояв перед будинком, оклики на честь засуджених. Зате з місця арештували п-ню **Марію Черкавську**, вдову по бл. п. сенаторі Михайлі Черкавськім і п-ю **Шубську**, емер. вчительку, маму одного з засуджених. На другий день поліція перевела ревізію в помешканні відомого чільного представника українського громадянства Волині б. посла **Бориса Козубського** та арештувала його. П-ві Козубському закидають участь у згаданій демонстрації. Борис Козубський сидить у кремінецькій вязниці.

## Несамовита історія одного похорону!

**Смерть Івана Бачинського, б. касієра „Дністра“. — Чому нема клепсидр? — Небіщик не може діждатись похорону.**

Трапилась у Львові предивна історія.

В понеділок явився у парохе св. Юра о. прелата Куницького о. Лончина, управляючий церквою св. Миколая на Жовківській вул., з просьбою, щоби дати йому делегацію на похорон якогось Бачинського, замешкалого в дебрах. Як похоронну таксу о. Лончина складав парохії 50 зол. Після перевірки справи парохіяльною канцелярією показалося, що річ іде про *довголітнього скарбника „Дністра“, відомого старого українського громадського діяча Івана Бачинського*, який мешкав і помер у домі відомого львівського польського промисловця Бачевського, при вул. Полчинській та який вже лежав у металевій домовині, у мундурі австрійського майора у похоронному домі при вул. Кохановського. Очевидно, о. прал. Куницький відмовив о. Лончині делегації. У похороннім заведенні „Конкордія“ поінформували парохію, що похорон відбудеться у вівторок (вчора) в 10. год. ранку. На цю годину явився на місці від парохії св. Юра о. Семчишин (обіцяної повозки ніхто не прислав), та крім нього о. віцеректор Малиновський, о. Бучацький і о. Годунько. Явилася також орхестра „Зорі“, хор під управою ради. Купчинського і громадяни (головно службовики „Дністра“, Ремісничa бурса зі старшиною та члени „Міщанського Братства“ й „Зорі“), яких можна було повідомити устно чи телефонічно. Похоронне заведення мало від сина покійного доручення, *ніяких клепсидр не видавати і тому про смерть пок. Івана Бачинського ніхто до останньої хвилини не знав!* Зібрані священики й громадяни даремне вижікували на похоронний віз. За яку годину присутні довідалися із похоронного заведення, що *родина похорон відкликала*. Названі три остані священики як представники Ремісничої Бурси відправили панахиду, орхестра відіграла похоронного марша, хор проспівав „Вічная память“ — і люди здивовані та схвильовані розійшлись.

До середи полудня небіжчик лежав непохоронений. Як зачуваємо, мають тіло відвезти до... Варшави! На цю тему кружляють по місті найбільш фантастичні поголоски, як то син покійника і п. Бачевський, відомий промисловець, власник дому при вул. Полчинській, де мешкав і помер пок. І. Бачинський, старалися в той спосіб тихцем — нишком похоронити Покійника, щоби ніхто з українського громадянства про смерть і похорон не довідався і не міг у похороні брати участь!

*

† *Іван Лешкович-Бачинський*, ур. 18. V 1849 р. у Бачині к. Самбора, як емеритований капітан австр. армії вступив у 1892 році до „Дністра“, де 29 літ працював у характері касієра. Підчас війни був покликаний назад до війська й отримав ступінь майора. Після війни повернув до праці в „Дністрі“, де в 1921 році пішов на емеритуру. Брав живу участь у громадському житті, був членом-основником і деякий час директором Краєвого Т-ва Кредитового та членом-основником Ремісничої Бурси, для якої особливо заслужився. У міщанських колах користувався за свої заслуги супроти ремісничо-промислового доросту великою повагою. До останніх днів свого пізнього віку живо цікавився українськими громадськими справами.

Був повінчаний з німкинею, з дому Юнгфайн. Мав двох синів, які скінчили нім. гімназію у Львові; молодший згинув на війні, старший є високим урядовцем у міністерстві фінансів у Варшаві.

## Проти спроб відорвати Україну.

МОСКВА, 27. 12. ПАТ. Центральний екзекутивний комітет Рад. України вислав свої награди. У висланій Сталінові чолобитній телеграмі комітет запевнює, що „народні маси України будуть зміцнювати братні звязки з іншими радянськими республіками, згуртованими довкола світової пролетарської революції Москви“, а „всяка контрреволюція й інтервенція повинні тямити, що солідарність українського народу СРСР є непохитна та що всякі спроби відорвати Україну стрінуться з рішучим і безпощадним спротивом.“ На кінцевім засіданні предс. Петровський ще раз підкреслив вагу приязних взаємин, що лучать Радянщину з Польщею, Францією й Америкою.

## Жидівська кольонізація в Америці.

Уряд Зл. Держав призначив позичку пів міл. долярів на поселення на ріллі 200 жидівських родин. Кольоністи рекрутуються зміж жидів, що заняті в одяговім промислі. Кожна родина дістане фарму, яка вистарчить на виживлення родини. Кошти кожної фарми обчислені на 3.000 дол. Численні жидівські організації піддержують цю кольонізацію. Незабаром відбудеться в Ню Йорку загальноамериканська жидівська конференція під гаслом повороту на ріллю.

Ширіть наш часопис!

# Діловий Зїзд.

### ПІСЛЯ ЗАГАЛЬНОГО ЗБОРУ Т-ВА „ПРОСВІТА“.

**Львів, 27. грудня 1933.**

Характер цьогорічного Загального Збору Т-ва „Просвіта“ у Львові можна вважати наскрізь діловим. Коли в попередніх роках Збори головного українського освітнього товариства відбувалися нерідко в атмосфері бурливій, коли на салі нераз шуміло, а президії тільки з трудом удавалося втихомирити розбурхані пристрасти, — то цього року не було з того всього ні сліду. Учасників Збору, що явилися зрештою в меншому числі, як звичайно, золучило одно бажання: допомогти матері українських товариств вийти зі скрути матеріяльної і вдержати „Просвіту“ й надалі як головний освітньо-виховний осередок всього нашого народу по цей бік риської лінії.

До ділового ходу нарад цьогорічного Збору „Просвіти“ причинилась також обставина, що Збір той, вислухавши звідомлення з діяльности Т-ва і звідомлення Ревізійної Комісії, поділився на дві частини, які радили як дві окремі комісії: адміністраційно-господарська й організаційно-культурна. На одній і другій комісії були виголошені окремі реферати, після вислухання яких учасники обох комісій зійшлися знову разом, щоб перевести вже дискусію над вислуханими рефератами і над зголошеними внесками. Чи цей спосіб нарад утримається і на будуче, не знаємо, на всякий випадок такий поділ учасників Зборів на дві окремі частини, які радять над справами, що їх ближче цікавлять і для яких вони мають більше зрозуміння, має свої добрі сторони.

Характеристичним явищем, що кидалось у вічі кожному учасникові і Зборів Рідної Школи і Зборів „Просвіти“, була повна відсутність на цьогорічних зїздах обох тих установ делегатів з радянофільською закраскою. А ще не так то давно такі делегати творили на Зборах наших культурно-освітніх централь більшу чи меншу групу, яка голосними вигуками, криком і вереском вносила не тільки шум і замішання в наради, але й намагалась їх розбити. Прочищення атмосфери в цьому напрямі, повне виелімінування радянофільських елементів зі Зборів наших осередніх установ уважаємо явищем з кожного погляду дуже корисним, явищем, яке свідчить понад усякий сумнів ясно про теперішні настрої зорганізованого українського громадянства.

Підчеркуючи нині в загальному наскрізь поважні і ділові наради вчорашнього Збору „Просвіти“, не можемо всеж таки поминути мовчанкою виступів деяких учасників, членів соц.-радикальної партії, що dописувались пустомельщиною, забираючи ось-так зовсім непотрібно дорогий час і продовжуючи Збори майже до 9. год. вечора. Це тимбільше дивне, що члени тої партії входять до Головного Виділу Товариства, працюють у його комісіях, отже знають добре стан справи, за який зрештою несуть теж відповідальність. Отже на що здалася така поведінка? І як воно виглядає, коли член господарської комісії, що має змогу переводити свої пляни в життя в тій комісії, викочує велику гармату на Заг. Збори, щоби з неї обстрілювати цілий Виділ? Через тих радикальних промовців не прийшло м. ін. і до ухвали в справі зміни статуту, хоч пропоновані зміни уможливилиб усім читальням „Просвіти“ діставати звільнення при своїх імпрезах від високих стемплевих оплат та дозволилиб „Просвіті“ поширити сітку своїх читалень у цілій Польщі. Радикальні промовці вчіпились точки про унормування членства в „Просвіті“ — зрештою також важної, і через цю точку не дійшло до голосування в справі зміни статуту в інших точках, так, що цілу справу прийшлось остаточно відложити на пізніше. І таким робом читальні „Просвіти“ — в противенстві до кружків „Р. Ш.“, „Лугів“ та інших установ — мусять платити й надалі за дозвіл на кожну свою імпрезу поважну грошеву суму, таким робом „Просвіта“ не може рушитись зі своїми читальнями й філіями поза територію трьох східно-галицьких воєвідств.

Це булиб оті дрібні „тіни“ вчорашнього Збору „Просвіти“, що зрештою не перешкодило нашій освітній централі відбути своїх нарад, як уже сказано вище, гідно й поважно. Це одночасно запорука, що Гол. Виділ „Просвіти“ піде й дальше раз наміченим шляхом розбудови матері всіх наших установ і її повної санації.

---

# Рідна Школа,

## виховання й орґанізац'я українського приватного шк'льництва

### та завдання української шкільної політики.*)

Використовуючи таку численну приявність рідношкільних діячів і доповнюючи передполудневу дискусію, змінюю частинно тему мого реферату. Дозволю собі перш усього звернути увагу Високого Зїзду на такі завдання, які окреслюють становище Рідної Школи у цілому комплексі справ, що їх сьогоднішне наше положення ставить перед українське зорганізоване громадянство у звязку з українською і з державною шкільною політикою. Тому не можемо обмежити наших уваг виключно до статутової діяльности Рідної Школи; тут безумовно потрібна орієнтація у ширших, загальніших проблемах.

**ЗАВДАННЯ РІДНОЇ ШКОЛИ І ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ СУПРОТИ НАРОДНЬОГО ШКІЛЬНИЦТВА.**

Їх означають ось які цифри: згідно з офіційною ститистикою у народніх школах є молоді 4,356.000. Скільки в тому української молоді — статистика не каже. Зате каже, що гр.-католиків і православних є в народніх школах 16.9 проц. (**Rocznik Statystyczny 1932 r.**). Хоч не маємо даних, щоби перевірити ту цифру, однак вона напевно не за висока. Відраховуючи частину православних на інші народности і приймаючи, що українська дітвора творить 16 проц. усієї дітвори в народніх школах, дістанемо число 696.960 або кругло 700.000 як число українських дітей у народніх школах. Йдучи за ключем цього самого статистичного джерела, можемо вирахувати, що у всіх українських народніх школах є около 100 тисяч української молоді, в утраквістичних около 350 тисяч, а в народніх школах з польською мовою навчання около чверть міліона. Коли взяти під увагу, що в народніх школах Р. Ш. є всього — згідно з нинішнім звітом — приблизно 5.400 дітей, то вийде, що під безпосереднім впливом українського громадянства є лише 0.78 проц. усіх українських дітей. З цих статистичних даних треба поробити ось які висновки: 1) українське громадянство мусить далі класти великий натиск на розбудову свого приватного шкільництва. Порівняймо ще його стан от хочби з німецьким. Ми маємо 33 приватні нар. школи Р. Ш., німці мають своїх 209, до наших шкіл ходить 5.344 дітей, а до німецьких 11.237. Пропорція для нас дуже некорисна! Коли взяти під увагу, що німців у Польщі є вдесятеро менше, ніж українців, то відношення скількости наших приватних шкіл до німецьких є як 1:63 — в нашу некористь. Те відношення не дуже поправляє факт, що ми маємо кілька інших приватних народніх шкіл, поза Рідною Школою. 2) Треба далі організувати оборону народнього державного шкільництва і втягати українське орґанізоване громадянство й українських родичів до боротьби за поширення державного народнього шкільництва з українською мовою навчання і за вплив українського громадянства на те шкільництво. 3) Треба звернути особливу увагу на справу позашкільного впливу на українську молодь з державних народніх шкіл, отже на дитячі бібліотеки, підручники, лектуру, літературу, юнацьку і дитячу пресу, курси до-

*) Реферат — у скороченні — виголошений на Заг. Зїзді Р. Шк. 25. грудня н. р.

---

**ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 29. ГРУДНЯ 1933.**

Д-Р В. ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ.

# Модерне мистецтво на нашому ґрунті.

### З приводу вистави АНУМ.

З різних причин обективної натури АНУМ не репрезентує якогось мистецького напрямку, тільки сполучує у собі напрямки найріжнородніших мистецьких осередків.

Через те не можна подати загальної характеристики мистецьких проблем і цілей цього обєднання. Треба спинитися на поодиноких мистцях і напрямках, які вони заступають. Панують тут найріжнородніші гетерогенні течії, почавши від імпресіонізму Глущенка (означуючи тільки найважніші) через неоімпресіонізм, нахил до нової річевости Сельського, шукання загальних форм у Музикової, анатуралістичної декоративности Андрієнка, плякатовости і нахилу до конструктивізму Гординського аж до фантастичного, на зміст образхованого, експресіонізму Бутовича та візантинізму Осінчука. Це низка ріжних течій, де пробиваються впливи ріжних середовищ і напрямків, які заважили на згаданих мистцях.

З огляду на фраґментарний характер експонатів деяких мистців слід подати точнішу характеристику.

Добре угрунтована є імпресіоністична мистецька культура Миколи *Глущенка*. Мане, а головно Ренуар були його maestri di capo. Своєю
свіжістю і пахучістю зображення поверхні тіла
між усіма іншими картинами відзначається його
портрет жінки. Мягкою, пухкою атмосферою
окутаний порт у Кан. Сміливі кольористични-
ми імпресіями акварелі. Безперечно, що Глуще-
ко володіє всіми засобами імпресіонізму. Росій-
ські академічні малярі — виховувані рівнож у
французьких школах — володіли пензо не гірше
засобами французького академізму. Але ніхто з
них не знявся так високо, щоби міг поважно су-
перничати з французьким академічним маляр-
ством. Кожне мистецьке перещіплення на чужий
ґрунт — коли вриваються корінні звязки з тим
ґрунтом, з якого виростає мистецтво, загрожує
орґанічній творчости виділням.

*Сельський* представник „нової річевости“ і
нового загального формалізму (упрощення при-
родних форм-явищ) замітний своїми студіями
над інтенсифікацією освітлення та барв. Кон-
траст освітлених площ і гра світла, що впадає, є
темою „композицій з дверми“ та вітрильників.
Конкретний у формах він навіть змагає до кон-
кретизування світла та барви. Так повстають сві-
тляні та барвисті плями. Якась ляпідарність
праформ пробивається в зображенні льокомоти-
ви, яка дійсно повзе як червак по землі.

Менше переконуючі наміреною ляпідарні-
стю форм є „Пві“, „Корабель“, „Інтерієр з ко-
раблем“ та студії до вини. Зате глибокі ефекти
інтенсифікації світла і барв осягає Сельський у
вітрильниках: тут наче получує старих голянд-
ців з новочасною річевістю. Грайчата ляпідар-
ність брил та площ контрастує з приглушеною
насиченістю атмосфери в зображенні порту.
Сельський залюбки передає атмосферу, де відчу-
ває світляні та кольористичні тонкости і сполу-
чує їх з формальними проблемами та новочас-
ною річевістю в одно.

Оригінальні студії та композиції *Андрієнка*.
Летністю та декоративністю нагадує фрацузів.
Найзамітніша „мертва натура“ з маскою. Слабші
цвіти. Студії на тему українського костюму без
розмаху та фантазії.

*С. Гординський* заступлений рядом олійних
образів. Без властивої суґестивної простірної си-
ли є два пейсажі. Навіть у мостах над Сеною де
пересікаються простірно мости, брак властиво
відчуття простору, бо Гординський звик до пло-
ші. Декоративне є гуцульське весілля. Жизний
рух, композиція, „деревляно“-конструктивіч-
ні фігури творять цілість повну експресії. Нагаду-
дуються при тім усе плякати. Те саме можна по-
вторити про портрет М. Колесси. Зрештою у пор-
третах слідна ще хиткість. Маємо враження, що
Гординський не розвинув ще свого таланту в о-
лійних образах. Зате його царином є графіка;
тут він у своїм середовищі і з неї вміє добувати
мистецькі тонкості.

За мало для повної характеристики дала п.
*Я. Музикова*. У виставлених картинах віднаходи-
мо те саме шукання шляхів загального формалiз-
му та упрощення форм, що у Сельського тільки
без кольористичних та світляних ефектів.

Цілком осторонь стоїть *Осінчук*. Він вер-
тається до призабутих у нас традиційних
форм візантинізму. З нього відтворює нові фор-
ми. Цей неовізантинізм — у протилежності до
більшости затуплених малярів — має в собі по-
смак самобутности та оригінальности. Виринa-
ють перед нашими очима великі площі, ідеальні,
стилізовані обличча гієратизм фігур. Це навяз-
вання до свої традиції та її творче асимілюван-
ня в дусі новочасного малярства має перед со-
бою будучність. Хто знає, чи ця творча синтеза,
яку він сзабутній, у нас ще не цілком зрозу-
мілий, Хлопецький не є найбільш органічним явищем у нашому новочасному малярстві.

Серії образів замикають мистці більше або
менше одерших напрямків: *Шетнівський*, *Ла-*
*совський*, *Мегик*, *Фартух* (пізній імпресіоніст,
пор. у зображенні церкви) і мало замітний як
маляр Іванченко. (Докінчення буде.)

З огляду на ріжні думки, які викликала ця виставка серед відвідувачів, гадаємо, що цікаво буде нашим читачам послухати ще враження трохи ріжних від тих, які містили ми на цьому місці минулого тижня. — *Редакція*.

повняючої освіти, українознавства, тощо. 4) Великанську вагу матиме в скорому часі справа т. зв. домашнього навчання. Неофіційні польські джерела кажуть, що дітей поза школою є около 800 тисяч. Скільки в тому українських дітей — не знаємо, але напевно більше, ніж 150 тисяч. Те число щорічно зростає і зростатиме далі у звязку зі зростаючою редукцією державного вчительського персоналу та іншими ощадностями. З цієї маси позашкільних дітей наростатимуть, сзажім, евідентні анальфабети. До них дійдуть ще т. зв. поворотні анальфабети. Нові шкільні закони, які м. і. поставили собі завдання, — вводячи 7-літній шкільний примус і обовязкову доповняючу освіту після покінчення нар. школи, — зменшити загрозу поворотного анальфабетизму, не матимуть під тим оглядом сутнього значіння для нас. А це тому, що державні народні школи з перевагою української дітвори є і будуть далі у 98 проц. школами найнижчого ступня, отже школами з найнекориснішою організацією навчання, т. зн. з так званою тихою наукою, з ріжними штучними комплетами дітей, скороченою програмою і т. д. Всі ці огляди є для освіти ширших народніх мас на дальшу мету настільки некорисні, що справа організації позашкільної науки, або доповнення шкільної виросте до величезного значіння. В дану хвилину, використовуючи закони, зможемо це робити найуспішніше лише через домашне навчання. І тому слід нам звернути на нього посліловну і планову реалізацію [illegible] увагу.

В. Кузьмович.
(Продовження буде.)

# Загальний Збір Т-ва „Просвіта“ у Львові.

**ДАЛЬШИЙ ХІД ДИСКУСІЇ. — СПРАВА ЗМІНИ СТАТУТУ. — РЕЗОЛЮЦІЇ.**

У доповненні до вчорашнього звіту із Загальних Зборів „Просвіти“ подаємо, що в дискусії над рефератом ред. **В. Мудрого** в адміністраційно-господарській комісії забирали слово крім поданих учора промовців ще пп.: головний бухгальтер „Просвіти“ **І. Павлик**, який з актами в руках полемізував із тезами д-ра Стахова, **Волод. Городиський** (Дрогобич) у справі членських вкладок і членських виказок, **Крилошанський** (Львів) і д-р **Булак** (Сколє) в справі Милования та членських книжечок. Кінцеве слово в тій комісії мав ред. **В. Мудрий**, який давав вияснення всім промовцям і зокрема занявся аналізою та критикою тез д-ра М. Стахова.

У тому місці прийшов до слова представник комісії-матки п. **Ст. Совик**, що запропонував кандидатів до Головного Виділу на місце вильосованих, уступивших і померших. Вислід виборів подали ми вчора.

Після вибору пішла дискусія над культурно-освітніми й освітньо-організаційними справами. У цій дискусії забирали слово: **проф. Бурко** (Золочів), селянин **Москва** з Підберізець к. Львова (говорив незвичайно інтелігентно), п. **Гаврилюк** (Львівщина), **д-р Мелінішин** (Тернопіль), **Ранець Федір** (селянин із Жовківщини), **о. Прийма** (з Дуліб), **о. Савойка** (в справі майна читалень), **д-р Дмитрів** (Рогатин) про необхідність аполітизму в освітній роботі, **ред. Павлів**, про суть культурної праці, **п. Пришляк** про оживлення слабих філій, **п. Паук** і **п. Мартинів** про потребу використання безробітної інтелігенції для праці в „Просвіті“. Наведені промовці вичерпали дискусію над культурно-освітніми рефератами, виголошеними в освітньо-організаційній комісії. Ця дискусія на загал була річева та корисна.

З черги прийшов до слова представник статутової комісії в особі **д-ра Ю. Олесницького** зі Станиславова. Д-р Юл. Ол. заявив, що статутова комісія рішила запропонувати Заг. Зборам деякі зміни, які, на думку комісії, треба провести тепер, а інші зміни відложили до чергових зборів. Референтом статутових змін від комісії був **мец. Михайло Корчинський**. Над справою зміни статуту вивязалася широка, дуже складна дискусія, в результаті якої точку зміни статуту знято з порядку нарад. Найважнішою причиною того, що цю точку знято з порядку нарад було те, що всіх учасників Загального Збору було тільки 170, а згідно з вимогами статуту до ухвалювання статутових змін треба 200 учасників.

Коли цю справу таким чином зліквідовано, піддала президія Зборам під розвагу справу членства і передплати всіх видань „Просвіти“. Збори рішили, що в цьому році за вплату 25 **зол.** на рік кожний член матиме заплачену вкладку, пренумерату на видавництва і пренумерату на **„Життя і Знання“**. Минулого року за все те платилося 30 зол. Двозолотова вкладка остає далі в силі.

Після того прийшла до слова резолюційна комісія. Від неї промовив **ред. В. Целевич**. Запропоновані резолюції відчитав **М. Дужий**. Всі резолюції ухвалив збір без труднощів за виїмкою тих, які запропонував д-р М. Стахів, а які були протистатутовими. Над його пропозиціями вивязалася обширна дискусія, в якій забирали слово передовсім проектодавець **д-р М. Стахів**, який їх боронив, проти цих резолюцій промовляли **М. Корчинський, В. Целевич, З. Пеленський**. Підтримував д-ра Стахова **о. Савойка**. У результаті тієї дискусії проектовані д-ром Стаховом резолюції провалилися.

На тому Загальні Збори закінчились.

# „Фільософія“ пана Винниченка.

**До характеристики колишнього партійного товариша.**

„Віднайшовся слід Тарасів“, — скажемо словами безсмертної Гоголевої епопеї, „Тарас Бульба“. В. Винниченко, про якого відомо було останніх майже десять років, що він невідомо, що робить і невідомо яких політичних переконань додержується, ой самий п. Винниченко зненацька озвався в пресі, що він комуніст і що хтось з непорозуміння вимагав від нього „зміни всього фільософського світогляду та політичних переконань“.

Ця авторитативна заява не може лишитися без відповіди. Треба сказати публично про п. Винниченка те, що йому належиться, особливож у цей момент, який так трагічно переживає цілий український нарід.

Загально кажучи, українці — люди делікатної вдачі. Українці цінять культурну працю (наукову, письменницьку) і готові культурному працьовникові дарувати багато навіть тяжких політичних промахів, провин і „вибриків“. Ця пошана до культури лежить глибоко в свідомості українських мас. Дозволю собі навести тут один власний спомин. У 1920 р. в січні мені довелося бути на Уманщині разом з українською армією, що почала тоді свій відомий „зимовий похід“ проти Денікінців та більшовиків. На Уманщині я мав нагоду довідатися, що селянство цього повіту та повітів сусідніх зібрало цілу чумацьку валку з салом, мясом, борошном, пшоном та з іншими харчами, щоб її післати в Київ, як дарунок головним членам Української Академії Наук (тоді ще не ВУАН, без „соціяльних замовлень“ та без „академиків“ типу того славнозвісного коня, що його римський імператор Калігула зробив був сенатором).

„Ні, — думав я собі в той час, — цей нарід не пропащий, коли має такий високий ідеалізм“.

Бож справді, — сказатиб: що спільного у такого київського селянина з арійською літературою, з санскритською мовою, або з диференціялами та інтерґралами? Аж ось той самий селянин, який перед революцією за революції міг (за словами Шевченка) „проти все, що паном звалось“, отой нащадок Гонти й Залізняка тепер побачив, що та наука своя, українська, і що той учений-академік є його своя людина, бо говорить з ним його рідною мовою „по простому“. В цьому є безперечна революційна поступова сила національної ідеї народу, що виявляється. Ця ідея в [illegible] [illegible] історії може гори перевернути [illegible] вати...

П. Винниченко має той привілей, що належить до Literatenstand-у, він письменник з метким пером. Власне його письменницькі успіхи забезпечили були його **політичну кар'єру**. Вже при організації Української Центральної Ради 1917 р. стояло відкрите питання, хто має бути її головою — Грушевський чи Винниченко. На жаль, досвід із професором та письменником, як політичними провідниками, не виправдав надії на Україні.

Fünfundsiebzig Profesoren —
Vaterland, du bist verloren!

писав колись Г. Гайне про німецький „професорський“ парлямент у Франкфурті. Само собою, це зовсім не доказ, що професор або письменник не може бути політиком. Навпаки! Чехословацький президент проф. Масарик з цього погляду дає просто клясичний приклад професор Сорбони в Парижі Брак (Деруссо) є одночасно визначним діячем французької соціялістичної партії (специяліст з клясичної фільольогії), померлий позаторік довголітній провідник голяндської соціялдемократичної партії Трульстра був заразом і славним поетом малого фризького народу, професором був і славнозвісний Жан Жорес. З цих прикладів, взятих випадково (а їх можна булоб значно збільшити) бачимо, що не професія рішає в індивідуальности політичного діяча, політичного провідника.

Історичні факти свідчать, що всі видатні політичні діячі були людьми **великого характеру**. Вони часто починали свою роботу з малою купкою прихильників, на початку їх противники з них глузували й сміялися, ставили їм, здавалось би, непереможні труднощі, але ці провідники, обдаровані твердим характером і непохитною вірою в свою справу, йшли вперед, не гнулися після поразок, а, навпаки, ще більше гартували свою волю до остаточної перемоги своєї ідеї. Такі люди як Вашингтон, Ґарібальді, Маціні, Де Валера, Жорес, Шевченко, Міцкевич, Драгоманів — це все насамперед **політичні характери**. Відніміть у Шевченка його непохитну віру в непримиренний дух, його непохитну віру в свою ідею, віру, яка йому не дала згинути в найстрашнішій царській каторзі, то що лишиться з Шевченка? Він же й на засланні звертається до своїх „дум і слави злої“:

„За тебе марно я в чужому краю
[illegible] **але не каюсь!**“

П. Феденко.
(Продовження буде.)

## Вагаються з відповідю.

ПАРИЖ, 27. 12. ПАТ. Часописи звертають спеціяльну увагу на вчорашню конференцію міністрів Шотана, Бонкура, Даладіера і Саро, що приготовили внесення на сьогоднішне засідання кабінету в справі становища супроти німецьких пропозицій. Оголошений комунікат не вияснює характеру тієї конференції, але преса сумнівається, чи уряд відкине засаду переговорів, ведених між Францією і Німеччиною поза Женевою.

## Як за царських часів.

БЕРЛІН, 27. 12. ПАТ. „Фосіше Цтґ.“ повідомляє з Парижа, що на основі поголосок, які там кружляють, Франція запропонувала перед двома тижнями Радянщині оборонний союз, який обвовязував би обі держави на випадок, якби заатакувала їх третя держава. Проєкт предложено буцімто перш усього радянському амбасадорові в Парижі Довгалевському. Крім того Франція мала заінтересуватися справою своїх союзників, перш усього Польщею. Часопис зазначує, що Москва досі не відкинула французької пропозиції. На думку часопису такий союз міг би бути спрямований тільки проти [illegible]

## Вбили архиепископа в церкві.

ЛЬОНДОН, 27. 12. ПАТ. З Ню Йорку наспіла вістка про вбивство, якого жертвою впав у Різдвяну ніч примас вірменсько-католицької церкви в Америці, архиеп. Туріяна. Коли в часі нічної відправи архиепископ підійшов з процесією до вівтаря, зміж народу виступило нагло 4 людців, що з великими ножами кинулися на архиепископа, одітого в святочні ризи і заштилетували його. Всіх чотирьох напасників придержано. Показалося, що це вірмени. За причину свого вчинку подали, що будучи вірменськими націоналістами, вважають діяльність архиепископа Турівна, який заявився за вірменською радянською республікою, шкідливою для інтересів незалежної Вірменії. Турівна прибув з Вірменії до Америки вже після більшовицької окупації й частина вірменської еміграції в Америці сильно його поборювала як прихильника радянської політики.

# По широкому світі.

— Перший радянський амбасадор у Вашингтоні, Трояновський, виїхав з Москви до Америки з двома членами амбасади.

— Большевицька управа східно-китайської залізниці зажадала від інтендантури японської армії в Манджурії 22 міл. рублів за перевіз японських військ.

— На основі опінії тутешніх політичних кол. мін. Бонкур виїде в заповіджену подорож до Варшави і Праги аж у лютім, бо мусить бути на нарадах французького парляменту, що розпічнеться 9. січня, а 15. січня поїде до Женеви, де возьме участь в засіданні Союзу Народів і розброєної конференції.

— В Парижі перебуває грецький міністер закордонних справ Максімос і конферував з міністрами Бонкуром і турецьким амбасадором у справах балканської політики. Опісля поїде до Риму, де стрінеться з Мусоліні.

— В долині ріки Олдой, допливу Амура, відкрили великі поклади золота.

— Після конференції Малої Антанти, яка відбудеться в Загребі, югославянська королівська пара виїде з офіціяльною візитою до Парижа. Запрошено теж офіціяльно румунського короля Карла.

— Помер президент Катальонії Франциско Масія. Його наслідником правдоподібно буде еспанський посол у Брюселі Сальватор Еберт.



# Страшна залізнича катастрофа у Франції.

## ЗУДАР ДВОХ ПОСПІШНИХ ПОТЯГІВ. — 217 ОСІБ УБИТИХ, ПОВЕРХ 300 РАНЕНИХ. — ПРИЧИНОЮ ГУСТА МРЯКА.

Пізним вечором дня 23. н. м. склалося у Франції нещастя, що вкрило жалобою увесь край на час латинських Різдвяних свят. Між стаціями Вер-Торей і Ляні-Торіні у віддалі 23 км. від Парижа поспішний потяг Париж-Штрасбурґ наїхав на поспішний потяг Париж-Нансі, що стояв недалеко стації Ляні. Зудар був такий страшний, що всі вагони розбилися на дребезги і з обох потягів лишилася тільки купа трісок і заліззя. Жертвою катастрофи стало поверх 500 осіб, з того 217 убитих і 300 ранених. Третій потяг, що їхав у відворотному напрямі, задержався завчасу за 100 метрів від місця катастрофи. Є це одна з найбільших залізничих катастроф, які знає історія. Склалася вона серед таких обставин:

Поспішний потяг Париж-Нансі відїхав з півгодинним опізненням зі східного двірця в Парижі і біля стації Ляні мусів задержатися в полі, бо шлях був замкнений з причини переїзду підміського потягу. В тій хвилині наїхав поспішний потяг Париж-Штрасбурґ, що теж з великим опізненням виїхав з парижського східного двірця. Машиніст не дочув акустичних сиґналів осторогн, а сиґнал оптичний добачив аж тоді, коли вже не міг здержати потягу, що їхав зі швидкістю 105 км. на годину. Наслідком страшного зудару, складові частини возів вилетіли в повітря з такою силою, що знайдено їх у віддалі кількасот метрів. Після страшного гуку з купи розбитих ваґонів стали добуватися жахливі крики ранених. В однім з потягів находилися теж шкільні діти, що їхали додому на свята. На місці не було ані робітників, ані лікарів. Аж за дві години надїхав перший ратунковий потяг з Парижа. До цього часу ратувало доокличне населення. Взагалі ратункова акція стрічалася з великими труднощами з причини густої мряки. Один б. французький вояк, який брав участь у ратунковій акції, сказав, що від часу боїв під Верден не бачив ще такого пекла. До того ратункова акція була зорганізована недбало й побільшила число жертв катастрофи. В перших трьох годинах були до розпорядження тільки одні ноші. Багато ранених умерло від зимна та упливу крови. Багато вбитих були так змасакровані, що годі було ствердити їхню тотожність.

На основі приблизних обчислень міністерства французьких залізниць прийдеться заплатити родинам убитих і ранених відшкодування в сумі поверх 100 міліонів франків. Між убитими находяться два французькі посли Шляйтер і Ролен, а три посли є ранені.

Два дні добували вбитих зпід купи румовища. Ранених перевозили до шпиталів у Ляні та Парижі. На східному двірці в Парижі, який перемінено в жалібну каплицю, відбувалися жахливі сцени, коли свояки розпізнавали тіла вбитих. До каплиці прийшов кардинал Вердіє і відправив панахиду за погибших. В богослуженні взяв участь президент Лебрен з різними представниками влади.

ПАРИЖ. 28. XII. ПАТ. Досі не устійнено докладно причин залізничої катастрофи під Ляні. Правдоподібно причиною була густа мряка, серед якої залізнича служба не добачила сиґналів. Із зізнань пасажирів виходить, що сиґнали показували справді вільний вїзд. Це потверджувало би правдивість зізнань машиніста і кермичика курієрського потягу. Дефінітивно справа буде вияснена після розслiду приладів, що реєструють в паровозі швидкість потягу і після переслухання більшого числа свідків. У списку вбитих находяться два польські назвища: Осип і Теофіля Мисьорські.

ПАРИЖ. 27. 12. ПАТ. Нині рано в шпиталі в Ляні померли дві особи наслідком ран підчас залізничої катастрофи.

ПАРИЖ. ПАТ. 27. 12. Нині рано відбулась врочиста церемонія виповедження жертв залізничої катастрофи зі Східного двірця, який замінено за каплицю. В хороні взяли участь президент республіки Лрен, премієр Шотан, члени уряду, багато послів і сенаторів, представники суспільних устан, синдикатів і орґанізацій залізничників. Пер похороном виголосили промови Реноден, предсідник адміністраційної ради залізничого т та міністр праці Паґанон. Міністр в імені уряду й народу віддав честь помершим і впевнив, що уряд переведе якнайточніше слідство, щоби устійнити причину катастрофи та щоби на буче не приходило до катастроф. З огляду на таку велику катастрофу французький нарід жде, щоби всю фр. науку й техніку віддати на безпеку людського життя. Сиґналізацію, залізні матеріяли та шляхи мають значно поліпшити та довести до якнайкращого стану. Будемо ормуватися такою ощадністю, якої метою буде ощадження людського життя.



# Чехи хочуть кольонізувати Абісинію.

Від довшого часу в Чехословаччині обговорюють справу кольонізації Абісинії чехословацькими еміґрантами. Думку цю піддержують передовсім чеські подорожники, які зазнайомилися з Абісинією ще перед війною. У звязку з тим чеські часописи зазначують, що питання це покищо не на часі, бо в Абісинії тепер велика кріза. Більше як 50 відс. давніх европейських кольоністів в Абісинії тепер опинилося без праці та мусять вдоволятися припадковими заробітками. І то безробітні ті — це люди кваліфіковані. В Абісинії, на основі Менелікового закону білі люди не можуть мати власної землі. Торговля є в руках арабів, вірмен і греків. Старі великі торговельні французькі, німецькі, англійські й італійські фірми стрічаються з великими труднощами.

# Злучені Держави сконфіскували японський журнал.

## Японська пропаґанда на Гонолюлю.

Американський уряд сконфіскував велику кількість японського журналу (маґазину) „Гіноде“, в якім говорилося про побіду Японії над Зл. Державами. Передмову до тієї статті написав сам комендант японського летунства адмірал Гірогару Като, член найвищої військової ради. Стаття зачинається зістріленням американського повітроплава на японських водах японцями. З того дійшло до японсько-американської війни, яка скінчилася побідою Японії.

Автор того памфлету поручник-командор Фукунага виправдує написання тієї статті повітряним зброєнням Зл. Держав на Атлянтику, що є теж загрозою для Японії, бо повітряні кораблі не є такі нерухомі, як твердині. „Юнайтед Прес“ твердить, що Японія запротестує у Вашинґтоні проти тієї конфіскати.

ПРИГАДАЙМО СОБІ ВСІ НАШ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ „ПРОСВІТИ“ В 65-І ЇЇ РОКОВИНИ!

# Два управителі східньо-китайської залізниці.

Філіяльна японська влада в Манджурії іменувала без згоди СРСР нового управителя сх.-китайської залізниці. Так залізниця має тепер двох управителів, які видають противорічні розпорядки. СРСР запротестував в Токіо проти того іменування.

# Саймон і Рем на Капрі.

ЛЬОНДОН, 27. 12. ПАТ. Англійські часописи звертають увагу на факт, що на острові Капрі проводить відпустку права рука Гітлера, шеф штабу штурмових відділів і міністр без теки в уряді республіки кпт. Рем, що пробуває там з президентом поліції Гайнесом з Бреслявлю. Коли англійський міністер Саймон висідав на беріг Капрі, Рем і Гайнес були теж у пристані.

# ВИБОРИ ПО НАШИХ МІСТАХ.

(Звідомлення з місць.)

## ВИБОРИ В ЯВОРОВІ.

Прочитуючи в пресі звідомлення про вибори в різних містах Галичини треба ствердити, що всі вони в порівнанні з яворівськими, відбулися — що так скажемо — серед дуже „скромних“ обставин. В Яворові ті „обставини“ грубо перейшли засадничі приписи закону й навіть звичайної людської пристойности.

Не хочемо бути голословними, й тому не входячи в деталі, що стануть змістом протестів, згадаємо лише про такі справи, як самовільне назначення бурмістром половини членів виборчих комісій (без ухвали маґістрату!), несправедливий поділ міста на 7 виборчих округ і несправедливий розділ мандатів, напр. II-а округа мала 512 виборців і 4 мандати (польська округа) і VII-ма мала 1213 виборців і також лише 4 мандати (українська округа!). Список виборців по округах зробив зладити сам бурмістр без ухвали маґістрату й тому не було одного загального списку позабуччного й тому наслідком цього около 1000 (тисячу) українських виборців не поміщено в списках та заміщено поляків по кілька разів в одній окрузі, по різних округах і гминах, що їх в Яворові нема. Українським громадянам утруднювано в неможливий спосіб перевірити списки виборців, виборчі комісії не уважували найслушніших рекламацій за вписанням українських виборців не увзгляднено, не вичеркнено теж тих польських чи жидівських виборців, які не мали права голосу. Багатьох українських кандидатів на радних очеркнено з лісти кандидатів, а в часі голосування провадили явну аґітацію виборчу навіть самі члени виборчих комісій, сидячи при урні. В деяких виборчих льокалів видирано картки нашим виборцям і вписано польські, відтак вимагано від наших виборців різних леґітимацій на доказ ідентичности, квестіоновано при цьому д-та (хоч навіть у списках виборців не було подано доказаних дат уродження!), квестіоновано хресне імя: Евфрозина-Розалія, Станислав-Остап і т. п. В розділенні польських карток виказувалися навіть такі цілики, що займають в яворівськім уряднитві найвищі становища. Голосували такі поляки, які зовсім навіть не були в листах, голосували за себе, за інших осіб, за неіснуючих, голосували неповнолітні, врешті уладжувано також різні „магічні“ штуки в роді гашення світла в льокалах виборців, арештування пачками з лист виборців, несконтрольовані [illegible] карти, зміновання льокалів перед отворенням урни, нівдале обчислювання карток і голосів на картках, уневажнювання карток і т. п. Наші мужі довіря мали рішуче [illegible] по нашім запалом і з зелізним нашерегуванням терпіли [illegible] переслідування, образи й безустанне поновлювання членів комісій. Цього слід додати ще й те, що комісії самовільно викупали зі списків українських виборців в часі, як ті хотіли віддати голос.

В статі, на около 65 відс. українського населення Яворова ми мали 20 відс. українців у виборчих комісіях (— 23 відс. і поляки — 57 відс.) і вибрали на всіх радних — 5 українців (20.8 відс.), жидів — 6 (25.1 відс.) і поляків — 13 (54.1 відс.). Якжеж супроти наданих виборчих метод заховалося українське населення?

З днем зарядження виборів створено виборчий комітет і рішено, згідно з традицією нашого міста, йти до виборів самостійно, без жадних компромісів, блоків і т. п. Рішено теж перевести на радних найкращих осіб й інтеліґенції та міщанства. Цю простолінійність задержано під час тривання виборчої акції і треба ствердити, що наше міщанство разом зі своєю інтеліґенцією вийшло з тієї проби дійсно побідно. Міралом нашої сили є не кількість вибраних радних, бо це не від нас залежало, але поставка усього громадянства. Масовою та солідарною участю у виборах, непоступчивістю супроти різних не-

решкод і трудношів ... зазначив, що ніколи не зрезигнуємо з належного нам впливу на господарку нашого міста. З огляду на кількість населення, ми повинні тепер мати около 10 радних (на всіх 24), а маємо тільки 5. Сталося це лише завдяки нарушенню загального принципу — загальності, рівности, тайности й безпосередности голосування. Ми виставили листи кандидатів у всіх 7-ох виб. округах і від всіх тих округ вносимо протест. Та без огляду на відповідь, яку одержимо, мусимо перенести цей наш протест проти свідомого спихання нас рішучими чинниками до ролі підрядного чинника. Цей протест переведемо шляхом ще більшого скосолідування всіх творчих сил і скріпленням організаційної роботи на всіх ділянках народнього життя на терені нашого міста. Яворівське українське міщанство, яке своєю кількістю переважає всіх інших, мусить переважати також якостево. Нехай міщани інших міст, які тепер ідуть на всякі компроміси зрозуміють вже раз, що не кількість, а якість має значіння.

*Яворівський міщанин.*

—o—

## ЯК МУССОЛІНІ РЕФОРМУЄ ЛІГУ НАЦІЙ.

ПАРИЖ, 27. 12. ПАТ. Італійські політичні кола сподіються, що в розмові з мін. Саймоном Муссоліні дісує ближче італійський проєкт реформи Ліги Націй. На думку „Ль Овр" Муссоліні хоче завважити, що вважає Лігу Націй конечним чинником у міжнародніх взаєминах, одначе йому треба відібрати „парляментарний" характер, себто умовини абсолютної одноодушности членів Ради Ліги в усіх справах, які підлають для її розгляду. З другого боку Муссоліні гадає, що незалежно від признання рівних прав усім членам Ліги на випадок конфлікту між двома краями, радити ... тим повинні ... великі держави та заінтересовані краї без участи інших членів Ліги. Муссоліні гадає, що так улекшив би багато спірних справ. Всі держави повинні належати до Ліги Націй, та ні... з них не може покидати Ліги, коли захоче.

—o—

### СПОЧУВАННЯ ДЛЯ ФРАНЦІЇ

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, 27. 12. ПАТ. Держ. секретар монсиньо Пачелі поручив апостольському нунцієві в Парижі зложити спочування в імени папи на руки французького уряду з приводу залізничої катастрофи.

ПАРИЖ, 27. 12. ПАТ. Генеральний директор німецьких залізниць переслав до управи французької залізничої лінії, на якій приключилася катастрофа, телеграму зі спочуваннями.



### ІТАЛІЯ ПРОТИ „АНШЛЮСУ".

РИМ, 27. 12. ПАТ. Заявіль гостини держ. підсекретаря Сувіча у Відні коментують тут як підкреслення ворожого віднощення Італії до „аншлюсу". Віденська гостина є конечним наслідком гостини в Берліні. Держ. підсекретар Сувіч не забув підкреслити ... учого становища Муссолінія пошанування незалежности Австрії. У віденських балачках мають ... управильнити наддунайські відносини.

—o—

### ДИМІСІЯ ШЕФА УПРАВИ ІМ. АРМІЇ.

БЕРЛІН, 27. 12. ПАТ. Шеф управи армії генерал піхоти барон фон Гаммерштайн-Екворт зголосив у порозумінні з урядом просьбу димісії з 1. лютого 1934. Гінденбург приняв димісію та іменував його рівночасно генералом-полковником від 1. лютого.

—o—

### САЙМОН НАТИСКАЄ НА ... УРЯД.

РИМ, 27. 12. ПАТ. Гостина ... Саймона в Римі, на думку політичних кол Риму, матиме чисто інформаційний характер. ... вновласти мін. Саймона в цьому напрямку будуть обмежені. Англійському урядові залежить, покищо на цьому, щоби найти вихідні точки між Парижем, Римом, Берліном і Льондоном... акордонні журналісти думають, що міністер Саймон зробив великий натиск на французький уряд як у справі розброєння так і в справі реформ Ліги Націй, та що вислідки цього натиску говоритимуть з Муссолінієм.



## НОВИНКИ



— **До всіх б. учениць дівочої школи ім. Шевченка у Львові і симпатиків Кружка ім. Ганни Барвінок наш поклик і прохання.** По традиції давних літ і цього року наш Кружок улаштовує **передсвяточний ярмарок на цілі Рідної Школи.** Всякі пожертвування в грошах, натураліях і фантах слати до кінця грудня ц. р. на адресу Кружка: Львів, вул. Мохнацького 12. Ярмаркуємо 1. і 2. січня. — **За Старшину:** К. Малицька, Ів. Скоплякова. 802

— **Твори Василя Стефаника.** Досі не було в нас збірного видання творів Василя Стефаника. Частина розкинена по ріжних збірках, з яких деякі давно вичерпані, інші знову, друковані по журналах і часописах, для загалу недоступні. В останніх часах написав Василь Стефаник кілька нових оповідань, які досі ніде не були друковані. Все це робило необхідним видати збірні твори цього найбільшого сучасного українського письменника. Ювилейний Комітет, який оснувався з нагоди 60-ліття Вас. Стефаника дав розкішне видання творів Стефаника в одному томі, в обмеженій кількости — 1000 примірників — з ілюстраціями передових українських мистців-графіків. Книжка друкована у великому форматі 4°, на гарному папері. Ціна того видання в переплеті в ціле полотно зол. 25, в півполотно зол. 20. Замовлення і гроші висилати до „Центробанку" у Львові вул. 3-го Мая 15 на р-к „Твори В. Стефаника" Конто П. К. О. 143.467. Кожний, хто любить гарну книжку, повинен замовити Твори Василя Стефаника. Книжка продається на догідні рати.

— **З Українського Лікарського Товариства.** В суботу 30. ц. м. год. 19. відбудеться в домівці Товариства дискусійний реферат д-ра Т. Е. Бурачинського: „Які користи дає У. Л. Т. своїм членам". 912

— **Волинський епархіяльний епископ.** З певних джерел подають, що синод православної церкви а властиво митрополит Денис нарешті погодився на призначення окремого епархіяльного епископа на Волині, а саме архиепископа Олексія Громадського. Архиєп. Олексій походить з духовної родини (з Підляшша), родився в 1882 р., скінчив духовну семинарію в Холмі й духовну академію в Києві. Висвячений на епископа в 1922 р., як на вікарного епископа луцького. Незабаром був переведений до Гродна, де й перебуває досі.

— **Вийшли на волю.** Дня 23. п. м. випущено з луцької вязниці члена УНДО Миколу Столярчука й Миколу Гоюка з с. Романова на Луччині. Обидва сиділи 12 тижнів під закидом, що буцімто належать до ОУН і вибили шиби в школі с. Пальча. Крім подібних доносів М. Столярчукові ще хтось підкинув відозви ОУН, які до речі були розліплені невідомо ким і здерті разом з крохмалем.

— **Дикий напад.** Невідомий чоловік побив голову повіт. комітету УСРП Івана Бондарука в його рідному селі Жидичині пов. Луцьк, коли він увечорі вертався до дому. П. Бондарук негайно звернувся до поліції. Ведеться дохоження.

— **Крадуть дерево.** В луцькому окружному суді був процес у справі крадіжи дерева в лісах ординації Радзівіла в Олиці. Гаєвого Джевицького засуджено на 2 роки вязниці й 400 зол. кари, а лісничого на 6 місяців з завішенням на 2 роки.

— **Пожежі.** На фільварку гр. Потоцького в Потоці пов. Бережани згоріли стирти з 200 копами пшениці. Вогонь був підложений. В одній з урятованих від вогню стирт найшли фляшку з нафтою і напалені шмати, які не занялися з причини вогкости. Фільварок є в посесії Мільблюма. — В тім самім повіті в о... званій Фільварком за мостом, згоріли будинки Геноха Скшипка, діяча людової партії „Пяст". Згоріло збіже, стодола й інвентар.

— **Львівська хроніка.** З мешкання І. Вайсмана, власника фірми „Карбо" при вул. Брзерівській вкрали вломники готівку 1.050 зол. — В магазині фірми Шенкер і спілка на головнім ... вкрадено ріжні товари вартости 2.000 зол. — З мешкання посла ББ д-ра Домашевича при вул. Осолінських винесли злодії два футра вартости 1000 зол.

— **Грабунковий напад.** На приватну інкасентку Олену Кляйн у Лодзі напали два бандити. Ударивши її кулаком в голову, напасники вирвали їй течку з готівкою 450 зол. і почали втікати. За напасниками пустилося в погоню кількох прохожих. Виввязалася трілянина, наслідком чого 6 осіб потерпіло тяжкі рани. Врешті одного бандита підстрілено й зловлено. Другий бандит утік.

— **Снігова катастрофа.** З Ню Йорку повідомляють про страшну снігову, що шаліє від кількох днів над Зл. Державами. В Шікаго і Ню Йорку снігова верства груба на 8 цалів. В Ню Йорку заангажовано до прятання снігу 20.000 безробітних. На ріці Гудзон і на Атлянтику панує снігова буря і побоюються, що утонуло 300 рибаків, які виїхали на море. З причини снігових заметів згинуло коло 200 осіб, що чайшлися на дорогах. Сніг засипав багато малих домів.

— **Вибух вулькану.** В Японії вибухає вулькан Кашімура. Досі стверджено, що чотири особи згинули, а кількадесять є ранених.



## З кіна.

### КІНО „КАСІНО": „БРАТ ДІЯВОЛА".

Славний „Фра Діяволо" перероблений на фільму. Головні ролі грають Денніс Кінг, прегарний баритон і дуже добрий актор, разом з Льорелем і Гардієм, відомими американськими коміками. Ця комбінація романтичної опери з фарсою робить дуже добре враження. Американські коміки мають кілька знаменитих ситуацій і не розтягають сцен, як це часто буває у комедіях, де вони грають самі. Соля Кінга вставлені дотепно так, що не є чисто механічним додатком без звязку з акцією. Льорель і Гарді викликують справжній регіт.

## Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

**Районова господарсько-кооперативна й освітньо-виховна анкета в Ременові.** З ініціятиви дирекції районової молочарні в Ременові, повіт Львів, відбулася дня 9. грудня ц. р. у просторій салі читальні „Просвіти" в Ременові господарсько-кооперативна й освітньо-виховна анкета представників як місцевих кооператив і товариств, так і доокола чних 14 сіл, а саме: Руданець, Стронятина, Вислобоків, Запитова й Кукизова, львівського повіту і Колодна, Колодеця, Нового Села, Сулимова, Віднова, Вихопнів, Звертова, Гребениів і Жовтанець, жовківського повіту. Присутніх було 140 делегатів. Заступлені були установи з Ременова і з вище вичислених 14 сіл та присілків: споживчі, кредитові і молочарські кооперативи, Кружки „Рідної Школи", читальні „Просвіти", кружки „Союзу Українок" і т-ва „Сокіл". Крім делегатів прибули на анкетні збори о. Демчук, парох Руданець, о. Ходачек, парох Стронятина, о. Бак, парох Звертова й о. Яросевич, парох Колодна. Зі Львова на анкету прибули: адвокат д-р Іларіон Боцюрків, як делегат Повіт. Союзу Кружків „Р. Ш.", п. Михайло Козланюк як делегат Ревіз. Союзу, інж. Хроновят, делегат Маслосоюзу і д-р Томашевський, делегат Маслосоюзу (головний реферант про раціональну годівлю домашньої птиці). До президії Зборів вибрано о. Демчука, д-ра Боцюркова, інж. Михайла Хроновята, п. Михайла Козланюка, о. Ходачка, о. Бака й о. Яросевича. Перший забрав голос п. Іван Фур, директор районової молочарні в Ременові, що привитавши всіх присутніх, у своєму короткому статистичному звіті зазнайомив присутніх зі станом розвою поодиноких кооператив і в самому Ременові і в околичних селах. Відтак д-р Боцюрків виголосив реферат освітньо-виховного змісту. По рефераті д-ра Боцюркова слідував реферат п. Михайла Козланюка про недомагання в сільських кооперативах споживчих і про способи усунення тих недомагань. Дальше був реферат інж. Михайла Хроновята про молочарні, удоєння їх розвою, раціональну годівлю молочних корів, доставу молока і т. п., а на кінці реферат д-ра Томашевського про раціональне плекання і доставу домашньої птиці. По рефератах відбулася дискусія в такому самому порядку, як чергувались реферати, себто ... ред про потреби „Рідної Школи", відтак про умовини розвою споживчих кооператив, в кінці про умовини закладання молочарень, годівлю молочних корів і про птахівництво. В кожній з вище згаданих ділянок присутні на анкетних зборах делегати ухвалили однозгідно отсі резолюції: 1. В справах „Рідної Школи": а) перевести у всіх громадах, заступлених на анкеті, в яких досі ... плебісциту за школою ...

рідною українською мовою навчання; б) завести в кожному із заступлених на анкеті сіл поголовний одноцентовий податок на ціли „Рідної Школи“. 2) В ділянці споживчих кооператив: а) втягнути в члени кооператив всіх громадян даного села, а зокрема жінок; б) збувати і купувати все тільки у своїх кооперативах. 3) В ділянці молочарень: а) зліквідувати всі приватні молочарні в районі заступлених на анкеті громад і злучитися з районовою молочарнею в Ременові. 4) В ділянці раціонального плекання домашньої птиці: упоряджувати конкурси раціонального годування (тучення) птиці при кружках „Сільського Господаря“ в даній громаді. 5) В ділянці „Сільського Господаря“: При кружках „С. Г.“ творити групи з метою перевести хліборобські курси для сільської молоді, щоби в той спосіб поширювати на селі хліборобське знання.

**СТРИЙ.**

**„Свій до свого“.** На тему цієї купецької [illegible] відбувся 17. п. м. відчит „Союзу Українських Жінок“ у Т-ві „Міщанська Беседа“ в Стрию. Предлеґенткою була п-і Охримовичева Софія. Відчит був короткий, та змістом богатий, чого доказом була жива дискусія жіноцтва і приявних міщан. Проф. Залевська, голова „Союзу Українських Жінок“, підданиям ріжних тем з приводу виголошеного відчиту так заціказила членів „Міщ. Беседи“, що вони просили робити частіше спільні сходини, відчити й дискусії. Завданням „Т-ва У. Ж.“ у Стрию стало те, щоби гасло „Свій до свого“ не було, як досі, тільки шумною вічевою фразою. Секційний комітет поставив собі за завдання вести точну контролю у кожній дільниці міста, щоб між українськими громадянами даної дільниці й українськими купцями нав'язати тревалі і здорові купецькі взаємини. Зокрема, щоб українські приватні купці мали у своїх крамницях передовсім українські фабрикати. Бажаним було б, щоб цей контрольний комітет пань у виконуванні своїх завдань по крамницях звернув увагу нашим прив. купцям, щоби вони й від себе не цуралися народнього гасла та купували й читали передовсім українські часописи. Приявний на тому відчиті голова Т-ва Українських Купців у Стрию представив, що їхнє Т-во надзвичайно добре зорганізоване і має понад 70 членів. На жаль, переглядаючи списи передплатників у редакціях українських львівських часописів, завважили ми лише одного чи двох із стрийських „зорганізованих“ українських прив. купців. А деж решта? Решта або не читає нічого, або купує постійно навіть по два-три часописи кожного дня... тільки не в своїй рідній мові.

**Приявний.**

**Св. Миколай в українській захоронці на Шумлявщині.** Після шести років завитав у домівку української захоронки на Шумлявщині, опорожнену по тяжких зусиллях від льокаторів, св. Миколай до своїх найменших громадян цього передмістя. Від самого полудня забігали до захоронки ці найменші провірювати, чи справді по тільки роках прийде знову до них св. Миколай з даруночками. За цей час шестилітнього летаргу української захоронки на Шумлявщині неодні зневірились у своїх очікуваннях і пішли за примамчивим привабом за сусідний тин. Сильніші вірою й духом таки діждалися свого. Щойно від місяця почувся колишній діточий гамір у домівці захоронки під проводом п. Марійки Яцкевичівної. Вона, закликаючи від хати до хати, згуртувала в захоронці понад 40 дрібненьких слухачів і слухачок. Мороз ні заверюха не спиняють уже їх дома. Тож не диво, що й доволі щедрий був цього року св. Миколай. Раділи діточки дарунками та ще й тим, що в народніх строях могли пописуватися на сцені перед своїми батьками. Прослезились і батьки радістю, що після довшого часу почули знову під тою народньою забутою стріхою дзвінкі голосочки своїх найменших. За одним тільки батьки й дідусі розглядалися сумно по кімнаті, а саме, в котрому кутику стане знову маленький вівтарець б. каплички захоронки. Оглядалися старенькі шумлявщани і в душі запитували видів захоронки, чи діждатись їм ще почути голосок давнього дзвіночка, який кликатиме їх та всіх інших громадян горішніх передмість міста Стрия в неділі і свята на богослуження... як колись бувало.

**Батько.**

# СПОРТ.

**ҐАКІВКОВІ ЗМАГАННЯ**

**Погонь — Гасмонея 8:0 (3:0, 3:0, 2:0),** змагання о мистецтво А кляси.

**ТАБЛИЦЯ ҐАКІВКОВИХ МИСТЕЦТВ А-КЛЯСИ**

| | гор | доб. п. | втр. | він. вор |
|---|---|---|---|---|
| 1) Лех'я | 1 | 5 | 1 | 9:1 |
| 2) Погонь | 1 | 5 | 5 | 9:1 |
| 3) А. З. С. | 1 | 3 | 5 | 12:11 |
| **4) Україна** | **2** | **2** | **2** | **7:11** |
| 5) Чорні | 1 | 1 | 1 | 1:1 |
| 6) Гасмонея | 2 | — | 1 | 2:15 |

## Нові книжки й журнали.

**КНИЖКИ.**

**КОЛЯДИ, КОЛЯДКИ І ЩЕДРІВКИ** на Різдво Христове і Йордан. Перемишль, 1934. Вид. „Криниця“ в Перемишлі в рамах Католицької Акції ч. 1. ст. 24.

**ЖУРНАЛИ.**

**СВІТ МОЛОДІ,** січень 1934. ч. 1. місячник для українських дівчат. Нач. редакторка Ірина Вільде. Коломия. Зміст: На ідеольогічні теми. Л. Гарадах: Молодь у Всеукраїнському жіночому конгресі. Ще на тему: Ми й наші матері. І. Вільде: Маленька пані великого дому. У. Кравченко: Крути. Як вести дебати. М. Брилинська: За природне правожінки. Дівчина з міста: Лицарський пережиток і жіноча рівноправність. Е. П.: Аномалії українського жіночого спортового руху.

**УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ,** місячник, ч. 11 листопад-грудень 1934.

**SLOVANSKY PREHLED,** ч. 10. Зміст: Х. Гандев: Болгарська академічна молодь в боротьбі. Г. Бучковський: До зїзду славянського студентства у Празі 1933 р. Огляди. Реферати.

**ПАМЯТАЙТЕ ПРО ДОЛЮ ІНВАЛІДІВ УГА!**

# ОГОЛОШЕННЯ

## Театри.

**Великий Міський Театр.**

Четвер, 28. XII. год. 7.30 веч. „Ґалька“ Монюшка, гост. виступ С. Федичкірської і ?. варшавських артистів.

Пятниця, 29. XII. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор“.

**Театр Різнородностей.**

Четвер, 28. XII. год. 7.30 веч. „Стефек“.

Пятниця, 29. XII. год. 7.30 веч. „Стефек“.

**Концертове Бюро Тірка.**

Пятниця 29. XII. „Льопек“ Круковський і М. Корська.

## Кіна.

**АДРІЯ:** „В путах зрадників“, „Фліп і Флап як усмирителі“.

**АПОЛЬО:** „Присуд життя“, „Не дамо землі“.

**АТЛЯНТИК:** „Забавка“.

**ВАНДА:** „Облава в Парижі“.

**КАСІНО:** „Брат дяволa“, Льорель і Гарді.

**КОПЕРНИК:** „Роскішні турботи“ Моріс Шевальє.

**КОЛІСЕЙ:** „В тіні хреста“, вертеп: „Під ялинкою“.

**МАРУСЕНЬКА:** „Роскішні турботи“ Моріс Шевальє.

**МІРАЖ:** „Спів, цілунок, дівчина“.

**МУЗА:** „Син Індії“ Рамон Новаро.

**ПАЛЯС:** „Прокуратор“ (Алісія Горя).

**ПАН:** „С. О. С.“ — Ледяна гора.

**ПАСАЖ:** „Бандит детектив“ (Кен Мейнард) і додатки.

**ХИМЕРА:** „Король циганів“.

**СТИЛЕВЕ:** „Чанду“, ревія: „Коли зорі світять“.

**УТІХА:** „Кохання та пімста донського козака“ з Ів. Мозжухіном.

## Закордонне радіо.

**Четвер, 28. грудня 1933.**

**Відень** (517,2) 17.15 Пісні й арії, 18.35 „Дон Карльос“ оп. Верді; **Братислава** (279,3) 12.35 Концерт; **Кошиці** (293,5) 17.00 Концерт; **Прага** (488,6) 20.00 Концерт; **Париж** (1725) 21.00 Камер. музика; **Білгород** (430,4) 20.00 Вечір білг. композиторів, 21.00 Оп. арії; **Берлін** (419) 19.00 Моцартові твори; **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 17.20 Барокова музика, спів; **Лайпціґ** (472) 20.10 „Дас Тремпенкрігляйн“ муз. поема Шумана; **Мінхен** (533) 20.30 „Весела вдова“ оп. Легара; **Будапешт** (550,5) 17.30 Фортепян, 19.30 „Гофманові казки“ оп. Офенбаха; **Рим** (441,2) 17.00 Концерт.

**Пятниця, 29. грудня 1933.**

**Льондон** (355,9) 20.55 „Зачарований флет“ оп. Моцарта; **Відень** (517,2) 21.30 Концерт; **Братислава** (279,3) 19.25 Словацькі пісні; **Кошиці** (293,5) 12.30 Концерт; **Прага** (488,6) 20.30 Симф. концерт; **Париж** (1725) 21.45 „Травіята“ оп. Верді; **Білгород** (430,4) 20.00 Спів; **Берлін** (419) 17.00 Вокальний концерт; **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 20.00 Великий концерт військової музики; **Лайпціґ** (389,6) 15.09 Нові пісні, 17.50 Шуманові, Шубертові, Брамсові, Пфіцнерові, Вольфові пісні (Гартман, баритон); 20.30 Романтичний вечір (форт.); **Мільакер** (360,6) 20.10 „Чорне Доміно“ ком. опера Обера; **Будапешт** (550,5) 13.30, 20.05 Циг. музика, 20.50 Оп. арії; **Міляно** (331,5) 20.40 Хор; **Рим** (441,2) 16.00, 20.00, 21.30 Концерт.

## Львівське радіо.

**Четвер, 28. грудня 1933.**

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05 Весела музика з грамофону; 12.38 II. Симфонія Д-дур Брамса (з грамофону); 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Легка музика, спів (Дідур-Залуська); 16.40 Гумор та здоровля; 16.55 Музика з грамофону; 17.05 Про лотиську музику; 17.20 Фортепяновий рецітал; 17.50 Туристичний бюлетен; 18.00 Визволення Вильна; 18.20 Авд. „Дзвони“ (Дікенса); 19.10 Всячина; 19.25 Актуальний відчит; 19.40, 19.43 Сніговий комунікат; 20.00, 21.15 Музика, спів; 21.00 Почт.-техн. скринька; 22.00, 23.25 Ретрансмісії із закорд. стацій; 22.20 Комунікати; 22.25 Весела авдиція.

**Пятниця, 29. грудня 1933.**

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.00, 12.38 Концерт оркестри; 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Вокальна музика з грамофону; 16.10 Фортепян; 16.40 Серед книжок; 16.55 Орхестра Дімку (грамофон); 17.10 Солісти (Добровольська-Павловська, сопран, Умберто Манеса, тенор); 17.50 Стенографія; 18.00 Дім і школа в фіз. вихованні молоді; 18.20 Концерт російської трупи Роліцького (хор, балалайки); 19.05 Всячина; 19.25 Фейлетон; 19.40 Спортові вістки; 19.43 Сніговий комунікат; 20.00 Муз. балачка; 20.15 Симф. концерт (Берлін), „Важніші літер. події 1933 р.“; 22.40 Циг. музика; 23.05 Найгарніші твори з грамоф. мус.

**Присилайте передплату!**



## ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

**Свічки „Рідної Школи“** для Кружків „Р. Ш.“ і Кооператив Львова та львівського повіту можна дістати в Пов. С. Кр. „Р. Ш.“ у Львові (вул. Словацького ч. 14, III. п.) від 28. 12. 1933. до 5. I. 1934. включно від год. 10 до 14. 817 1—2

**Замісць вінка** на домовину бл. п. Ректора львівського університету, Проф. Д-ра Генрика Гальбана, що як предсідник Комісії Сенату для справ молоді все прихильно ставився до прохань українських студентів, зокрема медиків і що ніколи не робив ріжниць між петентами українцями і поляками, складає Т-во „Медична Громада“ 50 зол. на викінчення будови Українського Шпиталю у Львові.

**Подяка.** Усім тим, котрі не забули про мене в дні ювілею моєї 35-літньої сценічної праці складаю цією дорогою сердечне Спасибі. — **Йос. Стадник.** 81

## БІРЖА.

**ГРОШІ.**

Долар у приватних оборотах у Львові зол. 5.63.

У Варшаві були такі курси: Льондон 29.10, Париж 34.87, Берлін 212.33, [illegible] 172.10, Амстердам 357.75, Нюйорк кабель 5.69 і пів, Нюйорк чеки 5.68 і пів.

**ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.**

„Маслосоюз“ платив кооперативам на 27. XII.: молоко 20 сот., сметана [illegible], яйця зол. 6.40—6.60 за копу, масло [illegible]. Тенденція на молоко і сметану сталá, на яйця сильна, на масло вичікуюча.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу за 1 кг.:

| Рід: | Добірні: | I-а | II-а |
|---|---|---|---|
| Кури молоді на печення | 1.65 | 1.50 | 1.40 |
| Кури на росіл | 1.65 | 1.50 | 1.40 |
| Качки | 1.45 | 1.30 | 1.10 |
| Гуси | — | 1.30 | 1.05 |
| Індики | 1.75 | 1.65 | 1.55 |

[illegible]гурки 3.— зол. за штуку.

## ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

**НАЙДЕШЕВШЕ** у кирібні **ФРАЙЛІХА** фіранки від [illegible]60 ручної роботи філе за безцін, ковдри 9.80, брокати від 2.90, Львів, Сикстуська 21. 660 6 3—?

**ДО 1000 ЗОЛОТИХ МІСЯЧНО** запевнюємо енерґійним особам. Інформації дає Т-во Банкове. Grodno, ul. Hoovera 9. 12-1!

**КУХОННУ** посуду по цінах дотепер невиданих продає **РЕНТШНЕР**, Леґіонів ч. 37. 30/49а 2—?

**ЛЕЩАТАРСЬКІ УБРАННЯ,** найновіші крої, найліпша робота, найнижчі ціни. „ПАЛІЮМ“, Гетьманська 22, побіч Промислового Музею. 13/47 9-15

**ПОВІТОВИЙ** Союз Кружків „Р. Ш.“ у Львові вул. Словацького ч. 14, III. пов. потребує 1000 святочних ялинок. Зголошення доставців зі Львова і повіту приймає до кінця грудня ц. р. 1—1

**КОВНІРЕЦЬ** будеш мати чистий, лише занеси до пральні ГОВИКОВИЧА, ДОМІНІКАНСЬКА 4. 816 1—10

**КОЛЯДИ** Безкоровайного на фортепян 2 зол. книгарня Шевченка. 814 1—3

## ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

**Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальт**

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . . зол. 0.35

1 „ одношпальтовий в тексті і новинках . „ 0.60

„ на першій сторінці . „ 0.80

**Дрібні оголошення від слова:**

матримоніяльні і приват. кореспонденція по . . 0.15

купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . . 0.10

шукаючі праці . . . . . . . 0.07

слова товстим друком подвійно.

Ціла сторінка 1/1 . . . . . . . зол. 450.—

„ 1/2 . . . . . . . 250.—

„ 1/4 . . . . . . . 130.—

„ 1/8 . . . . . . . 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.